

БАНКРУТСТВО ТА ЛІКВІДАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВ

асп. Положій С.А., студент Коваль В.О.

Ліквідація є ефективним механізмом виведення неспроможних підприємств з процесу господарської діяльності шляхом передачі активів до рук тих, хто зможе використати їх більш раціонально. В економіці України ліквідація не виконала цієї ролі через низку причин:

- часто не існувало альтернативного використання спеціалізованих активів;

- через малу кількість покупців активи продавались набагато дешевше від своєї вартості;

- не всі керівники навчилися продуктивному використанню активів в умовах ринкової економіки;

- законодавчо не вдалося забезпечити ефективні методи ліквідації, а відповідальність призначених здійснювати ліквідацію є дуже обмеженою.

Застосування механізму банкрутства – за умови наступного відродження підприємства – є виправданим. Однак, доля багатьох підприємств України, що пройшли через процедуру банкрутства, показує, що вона майже завжди веде до зупинки і фактичної загибелі виробництва. Для української економіки характерно свідоме доведення до банкрутства, чому сприяє наше законодавство. У процесі банкрутства допускаються серйозні зловживання на користь окремих зацікавлених суб'єктів підприємницької діяльності, і втрати держави від цієї протизаконної діяльності оцінюються сотнями мільйонів доларів.

В українському законодавстві існують і такі риси, які є унікальними, порівняно із законами інших країн Центральної та Східної Європи. Перш за все, це положення про те, що боржник може сам подавати заяву про порушення справи. Хоча сам закон не визначає подальших дій стосовно того боржника, який не подасть добровільної заяви про порушення справи про банкрутство. У тому разі, якщо підприємство-боржник досягає такої угоди з більшістю кредиторів, то меншість кредиторів і акціонерів, які не погоджуються з цим, за законом повинні погодитися з рішенням. У жодній країні континентальної системи права не накладають подібних примусових

зобов'язань на меншість кредиторів, які не погоджуються з більшістю. Прикладом може слугувати хорватський закон про банкрутство. Інші положення, подібних яким не має у законодавстві інших країн, – це мораторій на сплату всіх боргів на шість місяців, автоматичне прощення деяких категорій заборгованості перед державним бюджетом, а також оплата праці розпорядників майна та фахівців з питань реструктуризації і відновлення платоспроможності підприємства.

Органом, що приймає рішення про визнання боржника неспроможним, є тільки суд (спеціалізованої чи загальної юрисдикції). Із заявою про визнання боржника у всіх випадках можуть звернутися до суду сам боржник і його кредитори. У Законі України «Про відновлення платоспроможності боржника та визнання його банкрутом» зазначено, що прокурор має право звернутися до суду із заявою про визнання підприємства неспроможним у разі виявлення ним ознак навмисного чи фіктивного банкрутства.

Неспроможний боржник може уникнути ліквідації у випадках укладення мирової угоди з кредиторами та успішного проведення реорганізаційних процедур. Реорганізаційні процедури поділяються на два види: зовнішнє керування і санацію. Проте, така реорганізаційна процедура, як санація, передбачена лише чинним законодавством України, Росії та Казахстану.

Практика показує, що зловживають інститутом банкрутства як боржники, так і кредитори. Зловживання з боку боржників полягають у тому, що вони намагаються ухилитися від оплати своїх грошових зобов'язань. Для цього вони вдаються до навмисних, фіктивних банкрутств, зменшують конкурсну масу.

Зловживання з боку кредиторів полягають в їх прагненні не одержати борг, а незаконно перехопити управління бізнесом боржника чи незаконно довести його до банкрутства для того, щоб за невивиправдано низькою ціною скупити його активи, тобто прагнуть до переділу власності.

В Україні в 2008 році відбулося значне зростання збанкрутілих підприємств, а ж на 53%.

Низький рівень інтегрованості вітчизняної економіки, неефективне використання зарубіжного капіталу, різке погіршення кон'юнктури внутрішнього і зовнішнього ринків спричиняють помітні симптоми банкрутства в багатьох підприємствах України.